
Válka a média. Beseda s Matyášem Zrnem v ÚVRV PedF UK

Válka a média. Beseda s Matyášem Zrnem v ÚVRV PedF UK

V pondělí 11. 4. 2011 se diskuse na téma „Válka a média“ zúčastnil semináře „Využití médií ve vzdělávání“ Matyáš Zrno, bývalý vedoucí týmu českých civilních expertů v provinčním rekonstrukčním týmu (tým civilních expertů) afghánské provincie Lógar. Matyáš Zrno zároveň ve své předchozí kariéře působil jako novinář týdeníku Respekt (vedoucí zahraniční rubriky) a krátce také v České televizi. Kromě aktuální zkušenosti z válečného konfliktu v Afghánistánu se dlouhodobě a opakovaně pohyboval na Balkáně v době občanské války v Bosně, přičemž je pokládán za jednoho z předních českých znalců tohoto konfliktu.

Na začátku besedy pohovořil o obrazu válečných konfliktů vytvářených médii, kde reflektoval nejen své působení v Afghánistánu v provincii Lógar, ale také mediální zprostředkování války a vliv na veřejné mínění z historického pohledu.

Poukázal zde především na zlom v uchopování válečných témat médií, a to v souvislosti s rozšířením televizních přijímačů do domácností v 60. letech 20. století (operace „Ted“ ve Vietnamu) a s následným cíleným využíváním televize v 70. letech (palestiniští teroristé – únosy letadel), jejichž cílem byla právě medializace těchto útoků.

Matyáš Zrno je známý také jako znalec problematiky ozbrojeného konfliktu v Bosně a Srbsku, diskuze se tedy týkala i tohoto tématu. Hovořilo se o exemplárním násilí jako součásti boje, psychickém tlaku na vojáky a možnosti novinářů zabarvovat při informování skutečnost dle svého náhledu na věc.

Dále pan Zrno uváděl příklady norem a pravidel válečného zpravodajství. Popsal, jak tomu bylo v minulosti a jak je tomu dnes. Jsou jimi např. pohyb novinářů ve válce. Ve Vietnamu byla situace velmi volná, novináři se mohli pohybovat takřka kdekoliv. Ovšem v průběhu let se situace velice změnila a konkrétně v Afghánistánu se dnes novináři mohou pohybovat pouze s koaličními jednotkami. S bezpečnostními opatřeními a mnohdy značně omezenými prostředky, které má většina zpravodajů k dispozici, souvisí také téma objektivity a autentičnosti zejména televizních záběrů, které přinášejí. Dle slov Matyáše Zrna se často jedná o záběry secvičené, sehrané pouze pro oko kamery.

Debata se dotkla také samotného každodenního života na základně v Lógaru, bezpečnostních opatření, která tam panují, i zvyšujícím se tlaku politické korektnosti na vojáky. V souvislosti s náplní činnosti českého rekonstrukčního týmu a jeho humanitárními a rozvojovými projekty hovořil pan Zrno také o vzdělávání a negramotnosti zdejších obyvatel. Velké rozdíly se objevují mezi městem a venkovem. Stejně tomu je i v oblasti médií, ke kterým mají lidé ve městě větší přístup. Na venkově jsou autoritami a jakýmsi mediálními lídry imámové, duchovní vůdci, jejichž mediální role byla koaličními jednotkami do jisté míry podceněna.

Na závěr v reakci na dotazy studentek a Mgr. Karla Černého shrnul Matyáš Zrno svůj názor na činnost rekonstrukčního týmu v Afghánistánu a jeho vnímání českou veřejností. Informování o ní považuje za spíše povrchní, veřejnost je vnímána spíše jako idylická mírová mise. To, že se kontingenty střídají po roce a jejich činnost tak na sebe nenavazuje, označil za fatální.

Tímto bychom chtěly poděkovat panu Matyáši Zrnovi za návštěvu a ochotu se nám věnovat a vedoucímu kurzu Mgr. Karlovi Černému za jeho pozvání.

Eliška Cypriánová a studentky z kurzu Využití médií ve vzdělávání